

Akūto gastroenterokolītu laboratoriskās diagnostikas algoritms (grupveida saslimšanas gadījumos)

Klīnisko sindromu grupu, kas izpaužas pārsvarā ar kuņģa un augšējā zarnu trakta bojājumu simptomiem (anoreksiju, sliktu dūšu, vemšanu), caureju un diskomfortu vēdera apvidū, vai/un vismaz ar diviem simptomiem – nelabumu un vemšanu, spēj izraisīt dažādi infekciju izraisītāji: baktērijas, vīrusi, zarnu parazīti. Akūto gastroenterītu grupveida uzliesmojumu izraisītāji vārdētu būt viens vai vairāki etioloģiskie aģenti. Savlaicīga un ātra uzliesmojumu etioloģiskā aģenta atšifrēšana ir svarīgs faktors uzliesmojuma novēršanā un tālākā izplatībā. Ja simptomi un epidemioloģiskā anamnēze atbilst gadījumu definīcijai, un ir izveidojusies akūto gastroenterītu grupveida saslimšana, tiek uzsākta laboratoriskā uzliesmojuma izmeklēšana atbilstoši gadījumu definīcijai.

Virusālas dabas akūto gastroenterītu gadījumā izkārņījumus savāc 1.-2. slimības dienā (1). Bakteriāliem izmeklējumiem līdz 5.dienai.

Izmeklējamo materiālu ņemšanai izmanto sterilu trauku (10-15 ml) ar skrūvējamu vāciņu vai speciālu fekāliju savākšanas konteineru ar karotīti un skrūvējamu vāciņu. Fekāliju masu (3-4 g vai 2-3 konteineru karotītes) ieliek traukā un to cieši aizvāko. Tiek rekomendēts ņemt šķidra veida fēču paraugus. Ja paraugus nav iespējams piegādāt laboratorijā 2 stundu laikā, tad bakterioloģiskiem uzsējumiem izmanto tamponu transporta barotnē. Paraugus ņem no izmainītām izkārņījumu vietām - gļotām (bet ne asinīm), piegādā laboratorijā 48 stundu laikā. Uzliesmojuma atšifrēšanai var būt izmeklēts reprezentatīvs paraugu skaits(2).

Primārās kārtas izmeklējumu spektrā ir vīrusu etioloģijas akūto zarnu infekciju ierosinātāja antigēna noteikšana ar ELISA un uzsējums uz bakteriālām infekcijām. Izmeklējuma metodes izvēle balstās uz epidemioloģiskajiem un klīniskajiem uzliesmojuma raksturojumiem (5).

Nepieciešamības gadījumā veic **otrās kārtas** izmeklējumus, pārbaudot kontaktpersonas uz virusālo un bakteriālo ierosinātāju RNS/DNS.

Negatīvais primārās kārtas izmeklējumu rezultāts paredz tālāko izmeklēšanu, nosakot zarnu parazītus ar morfoloģiskām metodēm, ELISA vai polimerāzes ķēdes reakciju.

Literatūras avoti:

1. Recommendations for Collection of Laboratory Specimens Associated with Outbreaks of Gastroenteritis, CDC Atlanta, <https://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/00001829.htm>
2. Viral Agents of Gastroenteritis Public Health Importance and Outbreak Management CDC, MMWR April 27, 1990 / 39(RR-5); 1-24 <https://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/00001625.htm>
3. Epidemioloģiskās drošības likums 11.12.1997. Spēkā esošā versija no 25.05.2018.
4. Amy L. Leber. Clinical Microbiology Procedures Handbook. Ohio: American Society for Microbiology, 2016, 3.8.1.
5. UK Standards for Microbiology Investigations. Gastroenteritis, PHE, 19.10.20.

Sastādīja:

LD Laboratorijas „LIC” Nacionālā mikrobioloģijas referenes laboratorijas bakterioloģijas daļas vadītāja Solvita Selderiņa;
LD Laboratorijas „LIC” Nacionālā mikrobioloģijas referenes laboratorijas virusoloģijas daļas vadītājs Gatis Pakarna.

Ieteicamā izmeklēšanas shēma

